

WZNOSZĄC GMACH NARODOWEJ WIEDZY

200. rocznica powołania Towarzystwa Naukowego Krakowskiego

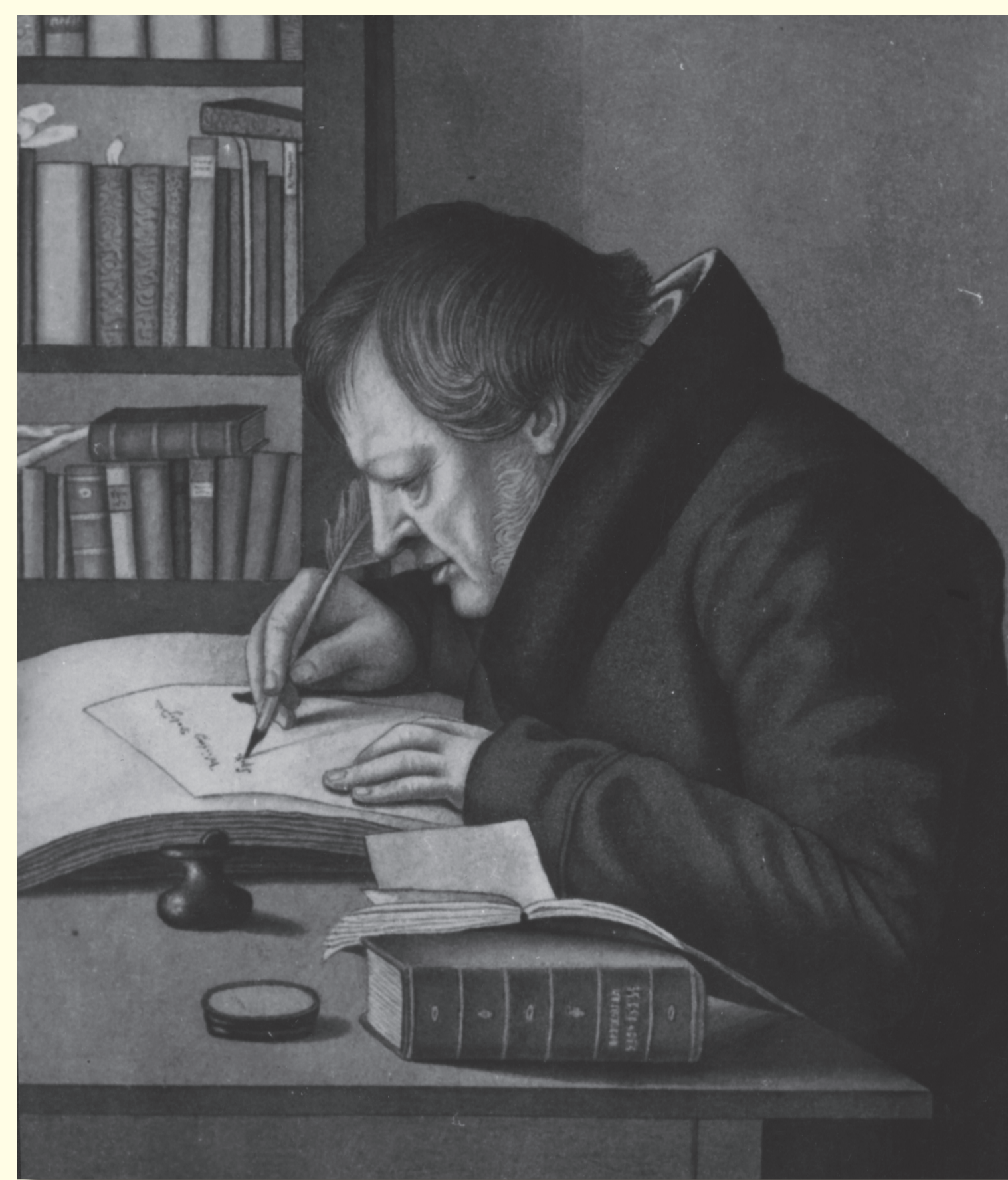

Towarzystwo uchwaliło pewne zasady
i wpisało je w księgę Statutem przezwaną

Towarzystwo Naukowe zawiązało się w roku 1816, zatem w epoce, gdy społeczność przeżywszy długoletnie klęski wojenne i wywroty krwawe odpoczęła, oddając się wszystkim błogim zatrudnieniom pokoju, a mianowicie uprawiając nauki i umiejętności (...). Jakoż zaledwie ówczesny Senat akademicki skreślił statut w r. 1815 dla przyszłego Towarzystwa Naukowego, a już komisja zesłana od trzech opiekuńczych mocarstw dla urzędzenia Krakowa, nie tylko całą powagą swoją poparła te usiłowania Uniwersytetu, ale nawet uświęciła główną myśl owego statutu. Albowiem według niego węglem zasadniczym Towarzystwa miał być ścisły stosunek jego do Uniwersytetu. (...) Tak wyposażone moralnie Towarzystwo rządziło się statutem pierwotnym aż do roku 1839. Lecz gdy postęp nauk, przeradzenie się stosunków zewnętrznych wykazywały potrzebę zmiany jego, przeto na zasadzie § 27 nadającego mu prawo przetrząsania i przeobrażenia swojej ustawy, co trzy lata Towarzystwo skreśliło nowy statut z d. 1 stycznia 1840. Ustawa ta zlała Towarzystwo z Uniwersytetem prawie w zupełną jedność, stanowiąc, iż dziekani czterech wydziałów uniwersyteckich mają zarazem stanowić komitet zarządzający Towarzystwem, a Towarzystwo samo miało się podzielić na cztery wydziały, odpowiednio czterem fakultetom. To postanowienie, mogące w czasie, gdy uchwalonym zostało, mieć pewną zasadę, zrodziło atoli liczne niedogodności, jakoż wskutek tego zostały zjednoczone w jeden oddział Towarzystwa nauki zupełnie obce, różnorodne, a przeciwnie, które ze samej istoty swojej są spokrewnione z sobą, zostały rozrzucone po różnych wydziałach (...) Te niedostatki statutu wrychle silnie uczuć się dały w doświadczeniu kilkuletnim i wymagały koniecznego, rychłego sprostowania, a gdy sam ten statut w § 28 pozwalał Towarzystwu co sześć lat przeobrażenie jego przepisów, przeto już w roku 1847 w grudniu pod prezydium ówczesnego komisarza wprowadzono niektóre istotne zmiany, skąd następnie wziął początek statut z dnia 20 października 1848.

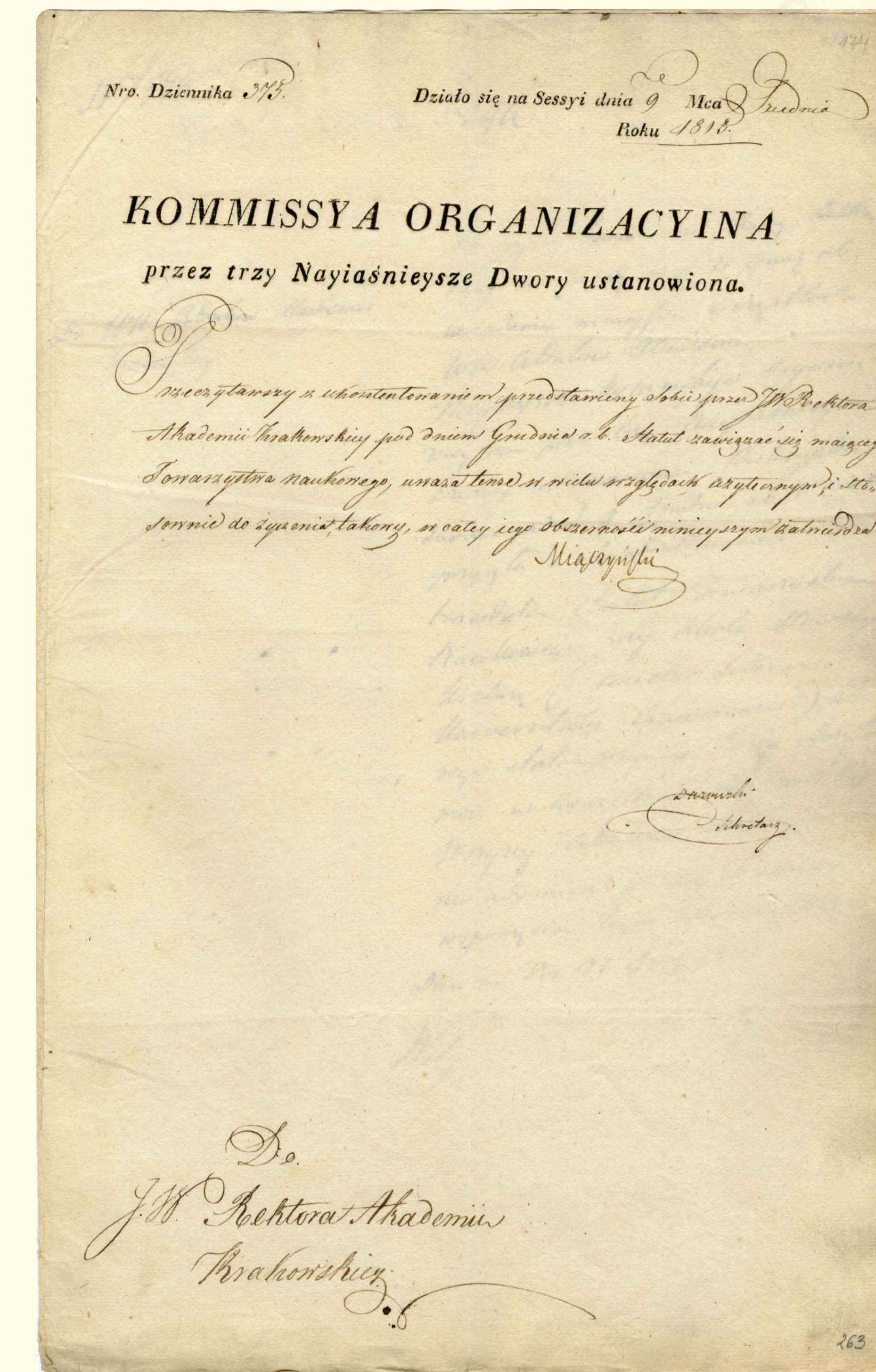
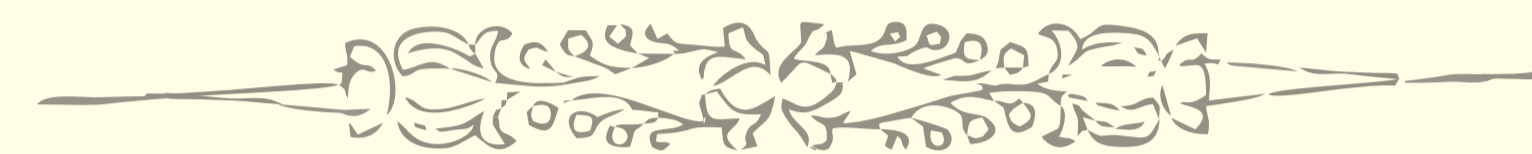
Z Memoriału Józefa Kremiera przedstawionego na posiedzeniu Komitetu Spólnego Towarzystwa Naukowego Krakowskiego w dniu 11 II 1853 roku

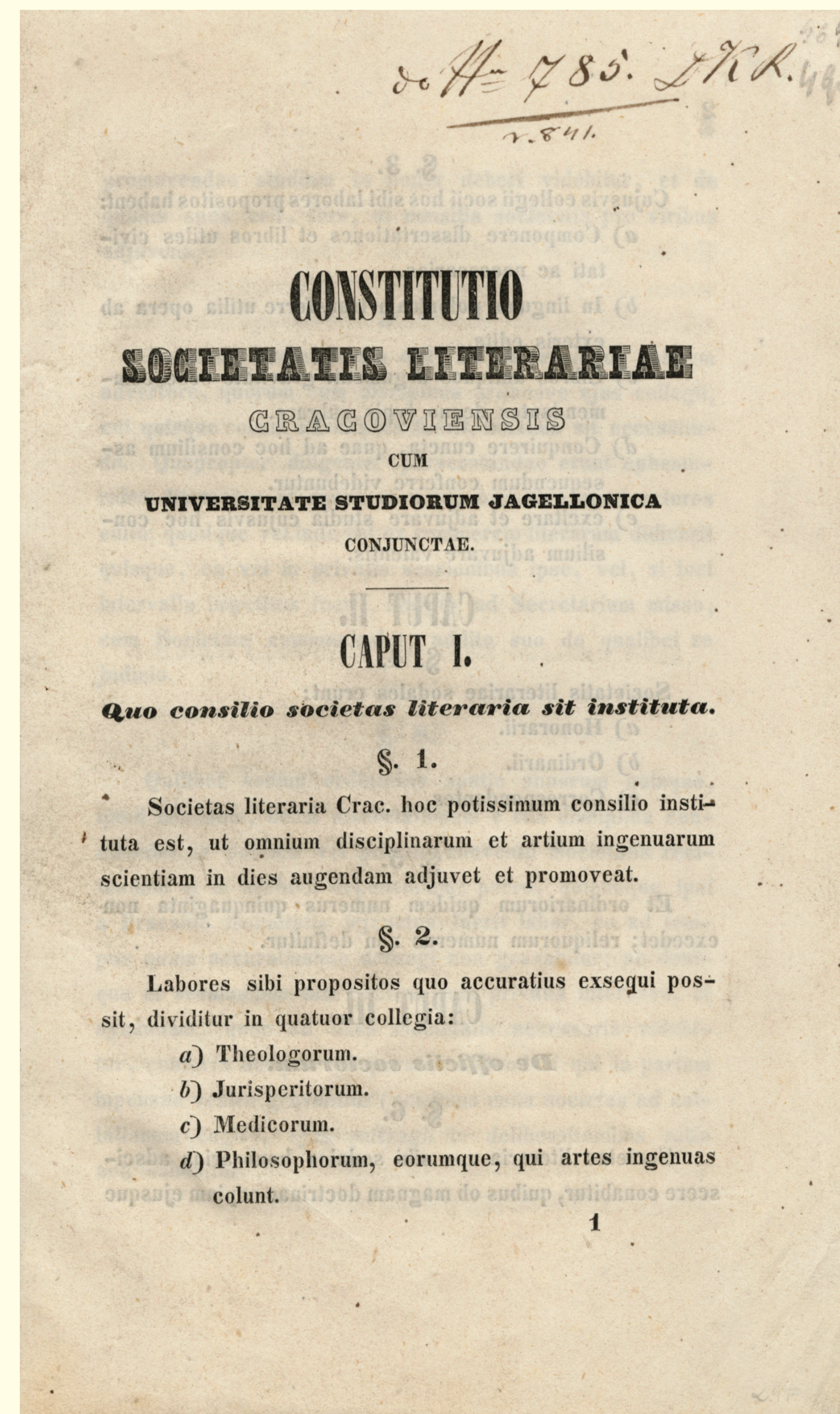
Jerzy Samuel Bandtkie (1768-1835), bibliograf, językoznawca, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, autor statutu Towarzystwa Naukowego z 1815 roku

Po wysłuchaniu zdań Rady Rektorskiej na posiedzeniu w d. 21 grudnia r. b. uwiadamia[m] niniejszem wszystkich WW członków Akademii, iż Najwyższa Komisja Organizacyjna przez trzy Najjaśniejsze Dwory ustanowiona Reskryptem swoim pod d. 9 grudnia r. b. N 375 przyjęła z ukontentowaniem i potwierdziła Statut Towarzystwa Naukowego przy Szkole Głównej Krakowskiej (Societas Litteraria Universitatis Cracoviensis).

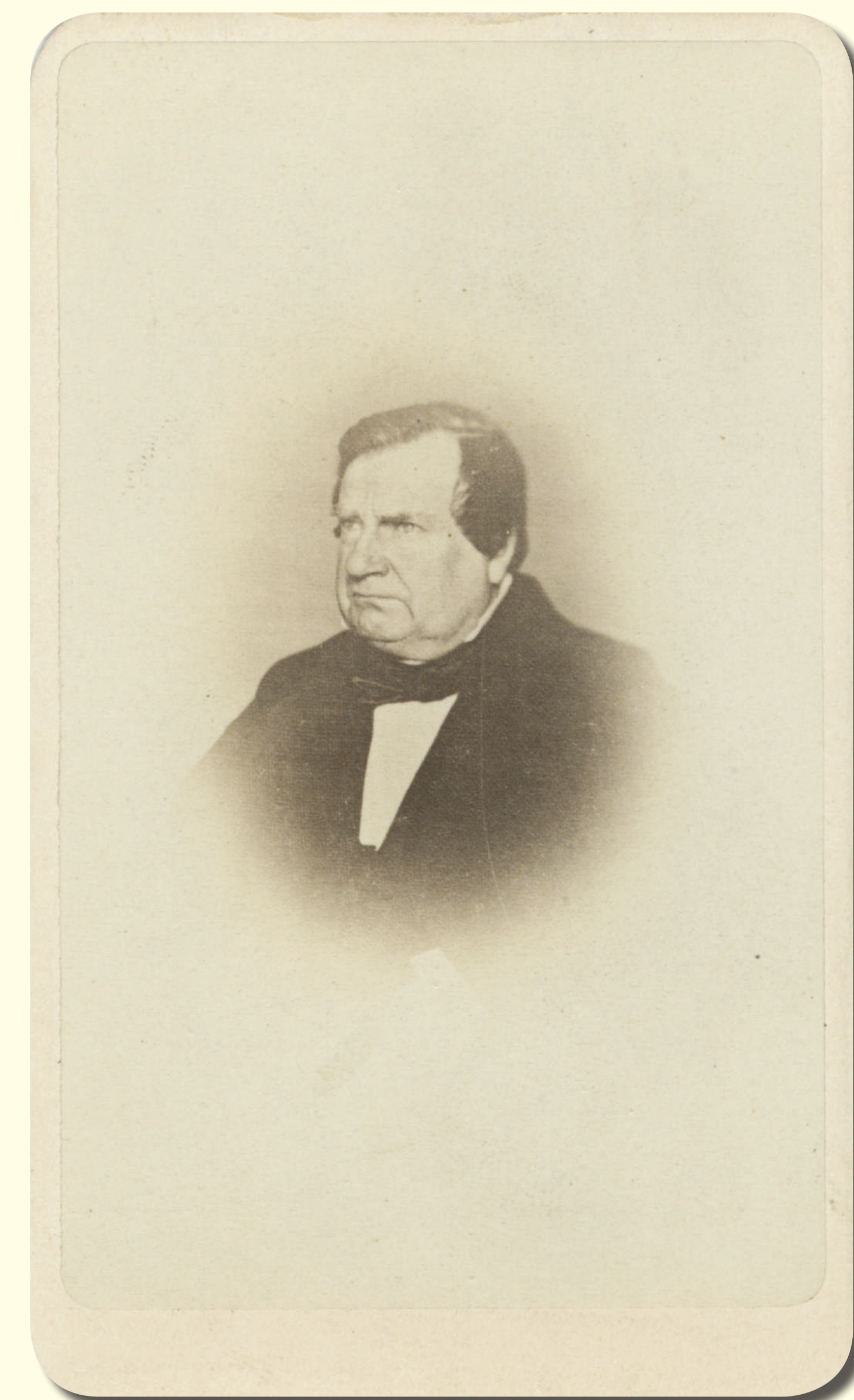
Z listu Walentego Litwińskiego do członków Akademii Krakowskiej, 21 XII 1815 rok

Pismo Komisji Organizacyjnej Rzeczypospolitej Krakowskiej do Rektora Akademii Krakowskiej Walentego Litwińskiego z informacją o zatwierdzeniu statutu, 9 XII 1815 rok

Statut Towarzystwa Naukowego Krakowskiego z 1841 roku

Ludwik Józef Bierkowski (1801-1860), lekarz, chirurg, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, autor statutu Towarzystwa Naukowego z 1841 roku

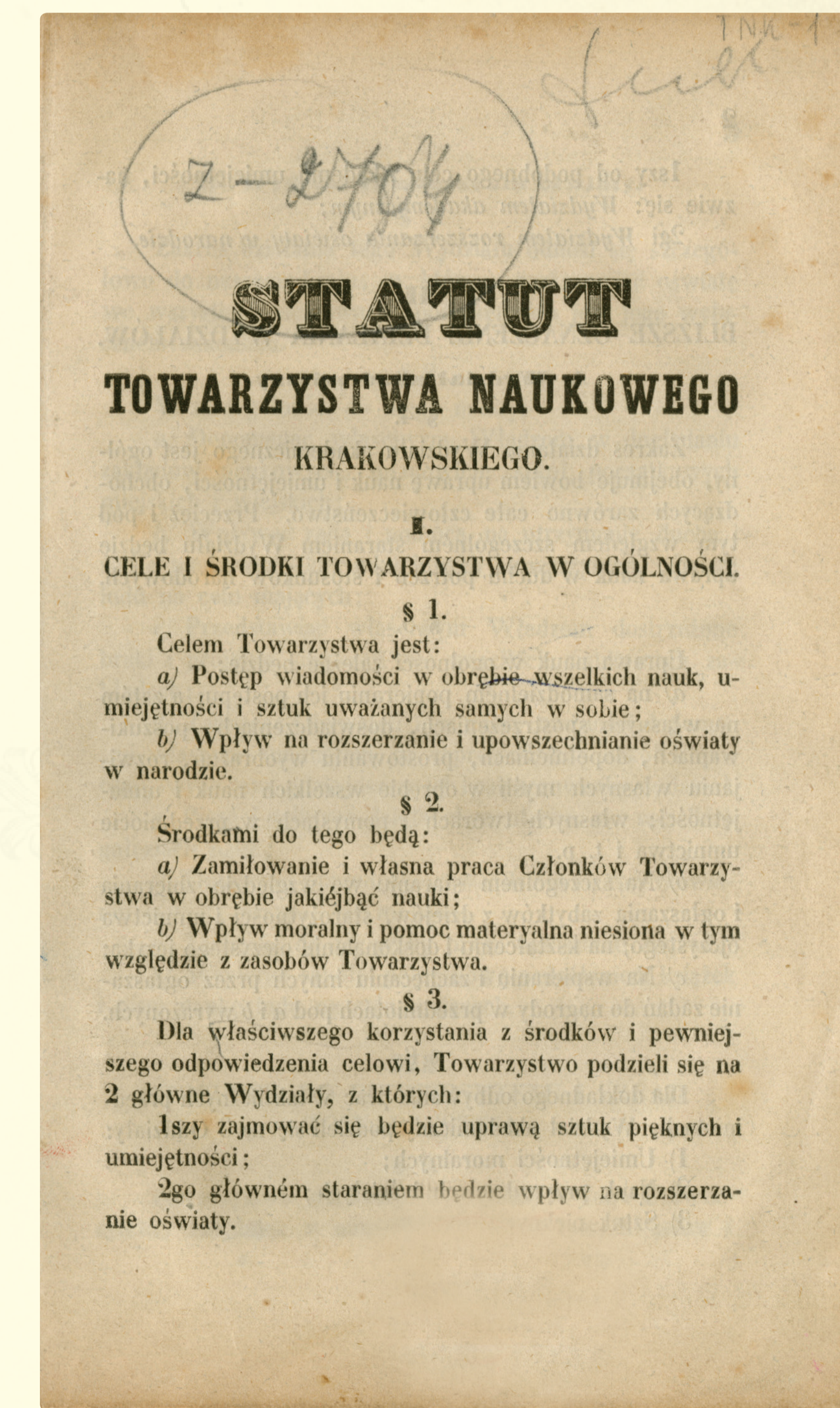

Towarzystwo Naukowe z Uniwersyteciem Jagiellońskim połączone mając na uwadze, iż dotychczasowy statut urządzający prace Towarzystwa tego w obecnym stanie wzrostu nauk, tudzież i ze względu na środki użyć się mogące stosownie ku powiększeniu świetności i działań Instytutu tego Literackiego, nie odpowiada dostatecznie widokom takowym – postanowiło po przejrzeniu urzędzeń dotychczasowego statutu, zajęć się wypracowaniem, uchwaleniem nowej organizacji.

Z listu Antoniego Matakiewicza do Senatora Komisarza Instytutów Naukowych Krakowskich ks. Jana Schindlera, sierpień 1838 rok

Maciej Józef Brodowicz (1790-1885), lekarz, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, prezes Towarzystwa Naukowego w latach 1839-1841 i 1847-1848, współautor statutu Towarzystwa Naukowego z 1848 roku

Statut Towarzystwa Naukowego Krakowskiego z 1848 roku